

Van de redactie – Redactioneel

Tijdens de voorbereiding van het vorige nummer zocht de redactie naarstig maar tevergeefs naar de oorsprong van de bekende uitspraak dat de geschiedenis ‘een huis met vele kamers’ is. Ze wordt in verband gebracht met de Rotterdamse socioloog en historicus Pieter Jan Bouman (1902-1977), maar in diens oeuvre en de bestaande literatuur over hem vonden we daar geen bewijs van.

De twijfel over de precieze oorsprong van de uitspraak doet weinig af aan de juistheid ervan. Dat toont ook weer dit nummer van *BMGN – Low Countries Historical Review*. De drie artikelen voeren ons binnen in heel diverse werelden én in uiteenlopende benaderingen van de geschiedenis. Centraal staan telkens pogingen van mensen uit de Lage Landen om de natuur aan zich te onderwerpen, of dat nu is door ze te exploiteren (en deze exploitatie te rechtvaardigen), door bedreigende elementen ervan uit te roeien (na eerst de bedreiging te hebben uitvergroot) of door ze mentaal en intellectueel te ordenen.

Gertjan Plets en Marin Kuijt onderzochten hoe het verhaal dat een aantal Nederlandse historische musea vertellen mee bepaald wordt door de subsidies die zij ontvangen vanwege de gasindustrie. Nadat het artikel in september 2021 *online first* verscheen, ontlokte het meteen een snedige reactie van Ad Maas, de conservator van Rijksmuseum Boerhaave. Deze betrof niet alleen de inhoud van het artikel, maar ook de grondbeginselen van de geschiedschrijving zelf. De lezer kan zelf een oordeel vormen over deze scherpe discussie, aangezien zowel Maas’ reactie als een wederwoord hierop door de auteurs *online* kan worden geconsulteerd.

In een nauwgezette intellectueelhistorische studie laat Steffen Ducheyne vervolgens zien dat de achttiende-eeuwse taalgeleerde Lambert ten Kate zijn visie op de ontwikkeling van de Germaanse talen niet in de eerste plaats liet bepalen door de natuurfilosofie van Isaac Newton. Door terminologie aan dit Newtoniaanse wereldbeeld te ontlenen slaagde hij er echter wel in het prestige van de taalkunde te verhogen.

Ten slotte durft Sander Govaerts het aan ons mee te nemen door negen eeuwen geschiedenis waarin mensen in de Lage Landen wolven associeerden met oorlogen. Die associatie was gedeeltelijk terecht – in een aantal gevallen verhoogde het aantal wolven effectief ten tijde van oorlog – maar berustte vooral op een martiale verbeelding, die de mens het recht leek te geven de wolf uit te roeien. Indien we deze geschiedenis niet kennen, zo besluit Govaerts, bestaat het gevaar dat we deze duizendjarige oorlog hervatten tegen de wolf die zich opnieuw in de Lage Landen heeft gevestigd.

De wolf is meteen ook het enige levende wezen in dit nummer dat de lands- en taalgrenzen overschrijdt. Laten we hopen dat hij op dat vlak in de volgende nummers door andere historische actoren – liefst ook menselijke – wordt nagevolgd. Ik zie het alvast graag als één van de ambities die ik, als nieuwe hoofdredacteur van dit tijdschrift, samen met een

gedeeltelijk vernieuwde redactie wil realiseren. Het huidige nummer is immers het laatste dat onder de even vakkundige als beminnelijke leiding van Dirk Jan Wolffram tot stand kwam. Behalve van hem nemen we ook afscheid van Alicia Schrikker, Danielle van den Heuvel en Frederik Buylaert. We danken hen allen voor de grote toewijding en de scherpe blik die zij als redactieleden aan de dag hebben gelegd. In hun plaats verwelkomen we Chantal Kesteloot, Marijke Huisman en Arie van Steensel als nieuwe leden van de redactie. Samen bouwen we verder aan dat bewuste huis met die vele kamers.

Namens de redactie,

MARNIX BEYEN

From the editors – Editorial

While preparing the previous issue, the editors conducted a diligent but fruitless search for the origin of the well-known adage that history is ‘a house with many rooms.’ Though associated with the Rotterdam sociologist and historian Pieter Jan Bouman (1902-1977), this statement was not traceable in his oeuvre or in the existing literature about him.

Questions regarding the specific origin of the adage do not compromise its accuracy, as this issue of *BMGN – Low Countries Historical Review* once again demonstrates. The three articles introduce us to very diverse worlds and to divergent historical perspectives. Each one revolves around efforts by people from the Low Countries to gain control over nature, whether by exploiting it (and justifying the exploitation), by purging threatening elements from nature (after first zooming in on the threat), or by classifying them mentally and intellectually.

Gertjan Plets and Marin Kuijt examined how the narrative that several Dutch historical museums relate is determined in part by the subsidies they receive from the gas industry. After the article was first published online in September 2021, it immediately elicited a witty reaction from Ad Maas, the curator at Rijksmuseum Boerhaave. He addressed not only the content of the article but also the basic principles of historiography. Readers may form their own opinion about this incisive discussion, as both the reply from Maas and the ensuing response to it from the authors may be consulted *online*.

In a meticulous intellectual-historical study, Steffen Ducheyne then demonstrates that the eighteenth-century linguistic scholar Lambert ten Kate did not base his view of the development of Germanic languages primarily on the philosophy of nature by Isaac Newton. By drawing on terminology from this Newtonian world view, however, he did manage to enhance the prestige of linguistics.

Finally, Sander Govaerts courageously takes us along on a journey through nine centuries of history, in which people in the Low Countries associated wolves with wars. That association was in part justified – in some cases wolves did in fact become more numerous in times of war – but it was based mainly on martial image, which seemed to entitle mankind to exterminate wolves. Without being aware of this history, concludes Govaerts, there is a danger that we will resume this thousand-year war against wolves, which have resettled in the Low Countries.

Wolves are also the only living creature in this issue that transcends country and language borders. Let us hope that in subsequent issues they are emulated by other historical actors – hopefully also human ones. In the meantime, I would like this to be one of the ambitions that I, as the new editor-in-chief of this journal, hope to achieve together with a partially new board of editors. The present issue is in fact the last one that has come about under the skilled and amiable guidance of Dirk Jan Wolffram. In addition to his departure, Alicia Schrikker, Danielle van den Heuvel, and Frederik Buylaert are leaving us. We thank them all for their immense dedication and keen perspective as editors. In their place, we are pleased to welcome Chantal Kesteloot, Marijke Huisman, and Arie van Steensel as new members of the editorial board. Together, we will continue building this mindful house with those many rooms.

On behalf of the editors,
MARNIX BEYEN